

O radosti v temné duši a o víře bez důkazů

text: J 20,19-31

j+s 16.6.2013

čtení: Gn 1,1-4; J 1,1-5

I.

Úplně na začátku to za moc nestálo, aspoň to tak Bible vypráví. Pusto, prázdno a tma. Ale pak si Bůh vzal slovo a začaly se dít věci. Bůh dopřál život všemu, co se hemží po světě, taky člověka do toho světa postavil a vdechl mu do chřípí dech života. A tak jsme tu a máme se co ohánět, abychom ten život nepromarnili.

Když se Bůh na začátku ujal slova, udělal to právě kvůli tomu, aby náš život nebyl pustý, prázdňový a temný. Tak to pochopil spisovatel Jan, který pro generace čtenářů sepsal čtvrté evangelium. Nepromarněný život nazývá Jan slovy život věčný – což není informace o délce, nýbrž o tom, že ten život nepodléhá zkáze kvůli starostem, nesnázím či vrtochům všedních dnů. Život v blízkosti Boží. Bůh tak miloval svět, že udělal, co mohl, aby člověk mohl žít provázen požehnáním, a ne na prahu pekla.

Má to však háček: člověk musí chtít. Musí o to stát a musí se učit, jak té nabídce důvěřovat a jak se na ni spolehnout. Jedním slovem se tomu říká víra, a ta není povinná: víra je dar a k přijímání daru nelze nikoho nutit.

Na počátku to za moc nestálo, пусто, prázdno a temno. A tak se Bůh ujal slova, aby to tak nedopadlo i na konci.

II.

Boha nikdy nikdo neviděl. To se pak těžko důvěřuje a spoléhá, když nemáte žádné hmatatelné důkazy, že to není jen fáma nebo blud. Boha neuvidíte, ale má tu své vyslance. Zrovna Ježíš byl jeho vyslanec v tomto světě. Přátelil se s lidmi, měl o ně starost, učil je, zachraňoval – a všechno to byla znamení, že máme na dosah ten nepromarněný život. Hlad, nepřátelé, nemoci, trapasy a leckdo další se nám ho snaží promarnit, ale Bůh (a jeho vyslanec) jim v tom brání.

Ježíšovi učedníci tomu přicházeli na kloub pomalu. Že víra neznamená něco se naučit, ba ani něco pochopit, nýbrž toužit po nepromarněném životě a spolehnout se, že nám ho Bůh nabízí, dokonce na dosah. Učedníkům to docházelo pomalu, ale pak přece jen zjišťovali, jak obrovský dar v setkání s Ježíšem dostali. Však se v evangeliu píše, že nepříjemné doby temna najednou vystřídalo svítání a světlo.

Jenže někdy se to tak semele, že má člověk v duši opět пусто, prázdno a tmu. I učedníkům se to přihodilo: to když viděli Ježíšův neslavný konec a smrt a vysvětlili si to jako jeho prohru a jako umíráček všemu, nač se díky němu těšili a v co doufali.

V neděli se scházeli (to tak křesťané dělávají), ale protože měli v duších tu tmu a prázdno, raději se zamkli. Máte-li v duši пусто a prázdno, snadno se tam zabydlí strach. A strach učedníci měli. Ježíšův konec pochopili jako prohru a neviděli, co a jak teď dál. Jako když vám někdo zhasne na cestu. A zase to dopadlo jinak, než čekali: když to za moc nestojí, jen пусто a tma, vezme si Bůh slovo. Učedníkům se náhle rozsvítilo, Boží vyslanec stál uprostřed nich a dechl na ně, zrovna tak jako když na počátku vdechl Bůh člověku do chřípí dech života.

Tma, пусто a prázdno byly najednou ty tam. (“Kde se v nás ta radost bere? Vždyť jsme měli v duši zamčeno!” podívovali se.) Ježíš je poslal, ať jdou mezi lidi, jejichž život podléhá zkáze kvůli starostem, nesnázím či vrtochům všedních dnů, a ať i jim předají tu nabídku života v blízkosti Boží, nikoli na prahu pekla (na prahu pekla znamená třeba ve stresu a v zápachu té zkázy, co jí promarněvaný život podléhá).

III.

Učedníci to pak všechno vyprávěli jistému Tomášovi – to byl jeden z nich, ale tu neděli zrovna chyběl. Když to slyšel, říkal si, jaká je to škoda a v jak strašlivé je nevýhodě, že to setkání nezažil na vlastní kůži. Takhle mu nezbyvá, než aby se spolehl na vyprávění apoštolů.

Tohoto momentu si všimněme velmi pozorně. Nebyl u toho a může se tak nanejvýš spolehnout na slova apoštolů. Nevíme, jak Tomáš vypadal, ale kdybyste si do jeho postavy vložili svou vlastní fotku, udělali byste dobře: Tomáš totiž zastupuje v Bibli právě všechny nás, kdo jsme u toho nebyli a všechno to máme jen z doslechu, z vyprávění apoštolů (v církevní hantýrce tomu říkávame kázání).

“Tak tomuhle neuvěřím, dokud mě nepřesvědčí nějaký důkaz,” řekl Tomáš a tím to pro něj zatím skončilo. Jenže jak by ten důkaz – pro nás, kdo jsme se narodili o hromadu století později – měl vlastně vypadat? Jak se dá dokázat, že nepromarněný život je lepší než přebývání na prahu pekla (které si sami či navzájem vyrábíme)? Jak by šlo vědecky dokázat, že je radost lepší než strach? Můžete se leda tak spolehnout na zkušenost těch, kdo to zažili, a časem si tu zkušenost pořídit i sami. Důkaz to není, však víra důkazy nemá.

“Můj Pán a můj Bůh,” řekl tenkrát Tomáš, když se to setkání s Boží přítomností dotklo i jeho. Vyjádřil tím, že věří, že je nepromarněný život lepší než přebývání na prahu všedního pekla a že recept na ten nepromarněný život našel u Ježíše.

IV.

Na začátku to za moc nestálo, jen pusto, prázdno a tma. Jenže bylo na počátku i Boží slovo. Na teď to slovo oslovilo i Tomáše. Nebo vás. Důkazy to slovo neposkytuje, jen znamení: znamení, že nepromarněný život je na dosah a že je to Boží dar pro nás. Takových znamení Ježíš poskytl lidem celou řadu, napsal v závěru své knihy evangelista Jan a dodal: pár jsem jich zapsal, a to proto, abyste i vy uvěřili, podobně jako uvěřil pochybující Tomáš.

Tak proto čteme Bibli: abychom se s těmi znameními věčného života potkali a abychom je pak našli i kolem sebe. A v neděli se scházíme, protože když jsme u toho tehdy nebyli, můžeme se jen spolehnout na slova a zkušenost lidí, kterým důvěřujeme, a společně o ní mluvit. A když jsme pospolu, může se stát - kéž by - že do potměných duší a skleslé nálady zavřenými dveřmi vstoupí radost a naděje a pokoj.

Tak Bůh miloval svět, že se vypravil mezi lidi a sám sebe jim dal, aby každý, kdo se na něj s důvěrou spolehne, nežil na kraji pekla, nýbrž v Boží blízkosti, život třeba těžký, ale nepromarněný a požehnaný.